

U povodu 26. godišnjice od izvršenog ratnog zločina u Lovasu

Navršava se 26 godina od zločina izvršenog nad hrvatskim i drugim nesrpskim stanovništvom Lovasa, u kojem je od dana okupacije 10. listopada 1991. te tijekom studenog i prosinaca 1991. ubijeno 70 osoba. Stanovništvo Lovasa je u navedenom periodu zastrašivano, tjerano na prisilni rad, prisiljavano da kao znak obilježja nesrpske nacionalnosti nosi bijele trake, njihovi domovi su opljačkani, velik broj civila i zarobljenika je zlostavljan, silovan te je preostalo stanovništvo krajem prosinca napustilo selo.

Jedan od najtežih zločina dogodio se 18. listopada 1991, kada je 50 Hrvata i drugih mještana nesrpske nacionalnosti zatočeno, a potom natjerano u minsko polje. Na putu do minskog polja jedan od zatočenika je ubijen. Došavši na minsko polje zatočenici su se morali držati za ruke i hodajući kroz minsko polje nogama čistiti tlo pred sobom kako bi očistili tlo od mina. Nakon što je najmanje jedna mina eksplodirala pripadnici srpskih snaga počeli su pucati po zatočenicima. Ubijeno je 24 hrvatskih i drugih nesrpskih zatočenika, 15 zatočenika je ranjeno. Satima kasnije je onima koji su preživjeli pokolj u minskom polju dozvoljeno da izvuku ranjene. Ranjenici su privatnim vozilima prebačeni u Šid, gdje ih je osoblje ambulante, potpisnici Hipokratove zakletve odbilo liječiti.

Pripadnici bivše JNA i srpske dobrovoljačke jedinice „Dušan Silni“ su izvršen zločin pokušali prikriti. Na Katoličkom groblju u Lovasu obilježeno je mjesto masovne grobnice, u kojoj su bila pokopana tijela ubijenih mještana Lovasa, a koja je otkrivena nakon povratka hrvatskog i drugog nesrpskog stanovništva na prijeratna ognjišta.

Za ovaj ratni zločin vođeni su, i još uvijek se vode, kazneni postupci pred pravosudnim tijelima u Hrvatskoj i Srbiji, kao i pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju protiv nekih od počinitelja/optuženika.

Okružno državno odvjetništvo u Osijeku (danas ŽDO Osijek) je 19. prosinca 1994. podiglo optužnicu protiv 18 optuženika¹ koje se teretilo da su tijekom listopada, studenog i prosinca 1991. u Lovasu kao pripadnici Teritorijalne obrane i četničkog odreda "Dušan Silni" za krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava genocid i ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Nakon potpisivanja Sporazuma o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida, Državno odvjetništvo RH je kazneni predmet² ustupilo Tužilaštvu za ratne zločine u Srbiji, jer većina optuženika nije ni danas dostupna hrvatskom pravosuđu.

Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije podiglo je dana 28. studenoga 2007. godine optužnicu protiv četrnaest okrivljenika, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Dana 26. lipnja 2012. godine Vijeće za ratne zločine Višeg suda u Beogradu donijelo je presudu kojom je sve okrivljenike proglasilo krivima i osudilo na bezuvjetne kazneni zatvora.³ Dana 9. prosinca 2013. godine rečena presuda je ukinuta i postupak je

¹ Optuženi: Ljuban Devetak, Milan Devčić, Milenko Rudić, Željko Kranjčić, Slobadan Zoraje, Željko Brajković, Ilija Kresojević, Milan Rendulić, Obrad Tepavac, Zoran Tepavac, Milan Tepavac, Milan Radojčić, Milan Vorkapić, Dušan Grković, Milorad Vorkapić, Đuro Prodanović, Ilija Vorkapić.

² Županijski sud Vukovar; prikaz predmeta ratnih zločina, K 25/02; http://www.zupsudvu.hr/rz_predmet.asp

³ Okr. Ljuban Devetak osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina; okr. Petronije Stevanović 14 godina; okr. Milan Radojčić 13 godina; okr. Milan Devčić, okr. Željko Kosijer i okr. Miodrag Dimitrijević osuđeni svaki na kaznu zatvora u trajanju od 10 godine; okr. Zoran Kosijer 9 godina, okr. Jovan Dimitrijević i okr. Saša Stojanović svaki osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina; okr. Dragan Bačić i okr. Aleksandar Nikolaidis svaki osuđen na kaznu zatvora u trajanju

vraćen na ponovno raspravljanje. Dana 24. travnja 2015. godine kazneni postupak u odnosu na okr. Milana Radojčića je razdvojen, zbog zdravstvenog stanja okrivljenika. Do danas prvostupanjski postupak nije završen.

Međunarodni sud za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (ICTY) dodao je zločin u Lovasu na popis optužbe protiv okrivljenih Slobodana Miloševića i Gorana Hadžića uništavanja kuća i kulturnih spomenika, ubojstva civila i zatočeničkih objekata u Lovasu. Obojica okrivljenika su preminuli prije izricanja presude.

26 godina nakon izvršnog zločina koji je svojom svirepošću obilježio Europu krajem 20. stoljeća još nitko nije pravomoćno osuđen što žrtve, njihove srodnike kao i društvo u cjelini zbog nedostatka pravnog epiloga ostavlja bez perspektive, povjerenja u pravosuđe i pravdu.

Pripremila Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilja i ljudska prava Osijek

od 6 godina; okr. Darko Perić i okr. Radovan Vlajković svaki osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina; okr. Radisav Josipović 4 godine.

